

Bezoekadres
Stadhuis, Amstel 1
1011 PN Amsterdam

Postbus 202
1000 AE Amsterdam
Telefoon 020 552 2062
Fax 020 552 2813
www.amsterdam.nl

Gemeente Amsterdam

Raadsgriffie

Retouradres: Raadsgriffie, Postbus 202, 1000 AE Amsterdam

Rekenkamer Metropool Amsterdam
T.a.v. de heer J.A. de Ridder
Postbus 202
1000 AE Amsterdam

Datum	13 oktober 2020
Behandeld door	Griffie
Doorkiesnummer	0654336863
Onderwerp	Reactie presidium op bestuurlijk rapport rekenkamer over geheimhouding

Geachte heer De Ridder,

Met interesse heeft het presidium kennis genomen van het concept bestuurlijk rapport dat betrekking heeft op uw onderzoek *Geheimhouding*. U heeft ons gevraagd om een bestuurlijke reactie en die treft u hieronder aan.

In uw onderzoek luidde de hoofdvraag: *In hoeverre handelt het gemeentebestuur bij het opleggen, opheffen en bekrachtigen van geheimhouding in overeenstemming met de regelgeving en de eigen kaders?*

Het stemt het presidium tevreden dat u in het bestuurlijk rapport concludeert dat de wettelijke bepalingen inzake geheimhouding over het algemeen op een adequate wijze zijn uitgewerkt in gemeentelijke procedures. Dit geldt zowel voor besloten vergaderingen als voor het opleggen en bekrachtigen van geheimhouding. Het opheffen van geheimhouding is procedureel nog onvoldoende geregeld.

Op grond van uw onderzoek concludeert u dat de gemeentelijke procedures op vier punten in strijd zijn met de Gemeentewet. Daarnaast stelt u dat op onderdelen de procedures duidelijker en concreter kunnen, zodat ze de ambtelijke organisatie, het college en de raad meer richting kunnen geven in de uitvoering. Verder bent u van mening dat zowel het college als de raad nog tekortschieten in de uitvoering. Het college motiveert onvoldoende waarom informatie geheim moet zijn en voor hoe lang. Ook ontbreekt in de procedure een belangenafweging die inzichtelijk maakt waarom geheimhouding zwaarder moet wegen dan het algemene belang van openbare informatie. Wanneer op stukken geheimhouding wordt opgelegd, gebeurt dit in de praktijk op het hele stuk en daarmee soms ook op informatie die niet geheim had hoeven te zijn. De raad bevraagt het college daar zelden actief over en bekrachtigt de door het college opgelegde geheimhouding zonder zichtbare overweging. Het college en de raad heffen beide de geheimhouding in onvoldoende mate op. Dit maakt dat er meer informatie geheim wordt gehouden dan noodzakelijk is.

Naar aanleiding van de uitkomsten van uw onderzoek doet u in uw rapport een vijftal aanbevelingen:

1. Onderzoek de geheimhoudingscultuur en pas zo nodig aan
2. Pas de procedures aan
3. Pas systemen aan
4. Verbeter de inhoudelijke motivering
5. Bewaak opheffen geheimhouding.

In aansluiting op uw verzoek om een bestuurlijke reactie treft u hieronder per aanbeveling onze opmerkingen aan.

Ad 1: Onderzoek geheimhoudingscultuur en pas zo nodig aan

Het presidium onderschrijft uw stelling dat een open overheid vraagt om een bestuurlijke en ambtelijke cultuur die gericht is op het zo min mogelijk opleggen en bekrachtigen van geheimhouding. In uw onderzoek wijst u daarbij op de bevinding dat het aantal documenten waarop geheimhouding wordt opgelegd is toegenomen en dat de geheimhouding bijna automatisch door de raad wordt bekrachtigd en maar beperkt wordt opgeheven. U vraagt zich af of de Amsterdamse cultuur de openbaarheid bevordert, belemmert of dat deze van geen betekenis is bij geheimhouding. Het is volgens u van belang om inzicht te krijgen of er cultuuraspecten en normen en waarden zijn die ambtenaren of bestuurders kiezen om af te wijken van de hoofdregel "openbaar, tenzij".

Het presidium vindt dat de uitkomsten van uw onderzoek aanleiding geven tot een nadere bezinning op geheimhouding. Het presidium ziet daartoe aanknopingspunten in uw rapport waarover het college en de raad zowel in gezamenlijkheid als ieder afzonderlijk in discussie kan treden. Een onderzoek naar de geheimhoudingscultuur waarbij uw suggesties voor onderzoeksvragen betrokken worden acht het presidium op dit moment echter niet opportuun. Het presidium vertrouwt op de inzet van de gemeentesecretaris en de raadsgriffier om vanuit het project Samenspel de door de rekenkamer gesignaleerde knelpunten adequaat en spoedig aan te pakken.

Ad 2: Pas procedures aan

Het presidium vindt de landelijke regelgeving voor geheimhouding ook complex en heldere gemeentelijke procedures kunnen inderdaad de kans vergroten dat het college en de raad geheimhouding overeenkomstig de wettelijke regeling en jurisprudentie opleggen, bekrachtigen en opheffen. Uw bevindingen dat wettelijke bepalingen over het opleggen, bekrachtigen en opheffen van geheimhouding over het algemeen toereikend zijn uitgewerkt in de gemeentelijke procedures vindt het presidium dan ook bemoedigend. U constateert echter ook dat de inrichting van de procedures nog te kort schiet. Het presidium heeft de raadsgriffier daarom gevraagd om deze procedures, in nauwe samenwerking met de gemeentesecretaris overigens, aan te passen.

Ad 3: Pas systemen aan

Het presidium neemt kennis van uw constatering dat de huidige systemen beperkingen hebben en dat daardoor geheimhouding niet efficiënt kan worden opgeheven, aanvullende informatie over stukken die geheim zijn of waren niet snel kan worden verkregen. Het presidium vindt het een taak voor het college om deze aanbeveling nader uit te werken.

U stelt verder dat het raadsleden ontbreekt aan mogelijkheden om kennis over geheimhouding digitaal te verkrijgen. Het presidium vindt dat raadsleden toegang moeten hebben tot alle informatie die zij nodig hebben om hun werkzaamheden als raadslid goed te kunnen uitoefenen. Een (digitale) kennisbank, waarin overigens meer dan alleen informatie over geheimhouding wordt samengebracht, kan raadsleden zeker behulpzaam zijn. Het presidium heeft de raadsgriffier gevraagd om te onderzoeken of een dergelijke kennisbank kan worden ingericht.

Ad 4: Verbeter de inhoudelijke motivering

U vraagt in uw rapport terecht aandacht voor een deugdelijke motivering als geheimhouding wordt opgelegd. Om de motivering inhoudelijker te maken is het volgens u nodig dat de kennis wordt vergroot zodat al in de "schrijffase" wordt bepaald welke informatie geheim is en welke niet. Verder merkt u op dat kwaliteit van de motivatie wordt gecontroleerd.

Deze aanbeveling richt zich volgens het presidium vooral op het college. Voor de controle op de kwaliteit van de motivatie ziet het presidium een rol voor de raadsgriffier. Aan haar is dan ook gevraagd om extra alert te zijn op een deugdelijke motivering en bij een gebrek aan motivering in overleg met de gemeentesecretaris tot een verbetering te komen.

In beginsel vindt het presidium ook dat bestuurlijke behandeling van een voorstel moet worden uitgesteld wanneer blijkt dat de kwaliteit van de motivering ondeugdelijk is, wanneer te lang geheimhouding wordt opgelegd of als een te groot deel van het document geheim blijft.

Ad 5: Bewaak opheffen geheimhouding

Het presidium erkent dat bij het opleggen van geheimhouding moet worden nagedacht of, en zo ja wanneer, de geheimhouding kan worden opgeheven. Het presidium vindt dat het college daar in de voordrachten hierover een expliciete overweging moet opnemen, zodat de raad bij de bekrachtiging een juiste afweging kan maken. Het presidium heeft geconstateerd dat dit ambtelijk inmiddels ook is opgepakt.

Het presidium dankt de Rekenkamer voor het opgeleverde rapport. Wij zijn ervan overtuigd dat de uitkomsten van het onderzoek en de in het rapport geformuleerde aanbevelingen goede aanknopingspunten bieden om binnen de gemeente Amsterdam beter met geheimhouding om te gaan. Het presidium zal daar in de contacten met het college aandacht voor vragen. Daarbij tekent het presidium aan dat de samenwerking daartoe tussen de gemeentesecretaris en de raadsgriffier inmiddels is geïntensiveerd, mede in het project Samenspel. De verwachting is dat de resultaten daarvan binnenkort beschikbaar komen.

Met vriendelijke groet,

Rik Torn
voorzitter presidium

Jolien Houtman
secretaris presidium